

Nr 23/1973.

s e s framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag angående ändring av landskapslagen om folkskolväsendet i landskapet Åland.

Genom landskapslagen den 5 augusti 1971 om interimistisk övergång till femdagars skolvecka (41/71) möjliggjordes femdagars arbetsvecka inom folkskolväsendet under läsåret 1971-1972. Lagen ändrades sedan den 10 juli 1972 (40/72) att gälla också för läsåret 1972-1973. Femdagars skolvecka bör nu permanent införas. Övergången till femdagars skolvecka kan dock icke förverkligas på ett ändamålsenligt sätt utan att folkskolans årliga arbetstid förkortas. Antalet arbetsdagar föreslås därför minskade från 200 till 190, vilket också skulle gälla folkskola med en lärare, där samtliga årsklasser icke undervisas samtidigt och skolåret därför nu omfattar 225 arbetsdagar. Det synes nämligen icke vara ändamålsenligt att upprätthålla två skoltyper med olika arbetstider och olika arbetsperioder. Dessutom har mängden av självinstruerande och för individuellt arbete lämpad undervisningsmateriel ökats så kraftigt sedan landskapslagen om folkskolväsendet i landskapet Åland trädde i kraft att det inte längre är nödvändigt att indela eleverna i grupper med separat undervisning. I enlighet härmed föreslås ändring av 4 § 1 mom. och upphävande av 4 § 2 mom. landskapslagen om folkskolväsendet. I enlighet med 13 § 1 mom. landskapslagen den 2 juli 1970 om grunderna för skolväsendet (28/70) kommer ändringen att gälla även för grundskolan.

Vid övergången till grundskola är det nödvändigt att varje lärare sätter sig in i de nya undervisningsplanerna och tillägnar sig arbetsmetoder som överensstämmer med målsättningarna för den nya skolan. Därför föreslås nu 4 § 3 mom. så ändrat, att när grundskola införs, två av skolans arbetsdagar under tre år skall få användas för lärares vidareutbildning.

Till 57 § har fogats ett nytt 2 mom. innehållande bestämmelser om överförande av timlärare vid folkskolväsendet till anställningar i grundskolan.

Enligt gällande bestämmelser kan en kommun inte, utan att återbära den del av byggnadens värde som motsvarar landskapsunderstödet, utnyttja en tom skolbyggnad för företagare- eller annan produktiv verksamhet. Bestämmelserna i 82 § 2 mom. föreslås nu ändrade så att detta möjliggörs.

I rikets folkskollag infördes år 1967 bestämmelser om statsunderstöd för av byggnadselement uppförd flyttbar skolbyggnad. Enligt dessa, nu ändrade bestämmelser, har kommun rätt att i stället för byggnadsunderstöd som utgår i ett för allt, och i stället för extra

understöd årligen erhålla understöd för byggnadens årliga värde-
minskning samt i stället för amorteringslån tre procents årlig
räntegottgörelse, vilken beräknas på den del av värdeminskningen
som motsvarar den procentsats varmed staten deltar i byggnadskost-
naderna i form av amorteringslån, när staten beviljar vanlig bygg-
nadsfinansiering. Motsvarande bestämmelser föreslås nu införda
i landskapslagens 70 § i ett nytt 4 mom. I riket genomfördes mot-
svarande ändringar till de ovan föreslagna genom lagen den 12 maj
1972 om ändring av folkskollagen (FFS 377/72).

Enligt 76 § landskapslagen om folkskolväsendet kan fattig eller
glest befolkad landskommun tilldelas extra landskapsunderstöd för
nedbringande av de årliga kostnaderna för folkskolväsendet i sådan
omfattning, att de icke per skattöre uppgår till högre belopp än i
genomsnitt i landskommunerna i hela landet. I och med den gradvisa
övergången till grundskolan kan de grunder som hitintills använts
för bestämmande av extra understöd för folkskolor icke tillämpas.
I riket har därför motsvarande stadgande nu ändrats så att dylikt
extra understöd är beroende av prövning (lag om ändring av 80 §
folkskollagen FFS 4/73). Landskapsstyrelsen föreslår att samma
ändring här genomförs.

Enligt 61 § landskapslagen om folkskolväsendet skall ordinarie lä-
rare eller elevhemsföreståndare inom folkskolväsendet, vars tjänst
har indragits, förflyttas till annan motsvarande, för honom lämplig
tjänst inom folkskolväsendet. I landskapslagen om grunderna för skol-
väsendet stadgas att grundskolan ersätter den egentliga folkskolan
och att såframt av nämnda lag icke annat följer, gäller för grundsko-
lan i tillämpliga delar vad om folkskola är föreskrivet. Oaktat dessa
stadganden och ehuru den som förflyttas från tjänst inom folkskolvä-
sendet till tjänst inom grundskolan kvarstår i tjänsteförhållande
till kommunen, måste det åtminstone för klarhetens skull anses på-
kallat att tjänst inom grundskolan nämns vid sidan av tjänst inom
folkskolväsendet i 61 § landskapslagen om folkskolväsendet.

Såsom tidigare konstaterats skall innehavare av tjänst inom folk-
skolväsendet enligt gällande bestämmelser förflyttas till annan mot-
svarande, för honom lämplig tjänst. Denna ordalydelse i 61 § land-
skapslagen om folkskolväsendet anses onödigt snäv och kan i samband
med övergången till grundskolan medföra besvärligheter. Enligt land-
skapsstyrelsens åsikt borde lärare inom folkskolväsendet kunna för-
flyttas till annan sådan lärartjänst inom folkskolväsendet eller
grundskolan, vars kompetenskrav han uppfyller och som eljest är
lämplig för honom. En eventuellt lägre avlöning i den nya tjänsten

medför inte heller några svårigheter, enär den förflyttade äger rätt att såsom personellt lönetillägg erhålla skillnaden mellan avlöningen i den gamla och i den nya tjänsten.

Det är inte alltid ändamålsenligt att ordinarie tjänsteinnehavare vid folkskolväsendet förflyttas till annan tjänst. Landskapsstyrelsen föreslår fördenskull att tjänsteinnehavare i stället för att förflyttas till annan tjänst skall kunna uppföras på indragningsstat, ehuru en för honom lämplig tjänst är ledig. Principen är densamma som i lagstiftningen om lön på indragningsstat och detta förfarande är lämpligt framförallt när det skulle bli nödvändigt att förflytta tjänsteinnehavare, som är nära pensionsåldern, till tjänst hos annan kommun.

Motsvarande ändring till den här föreslagna ändringen av 61 § landskapslagen om folkskolväsendet företogs i riket genom lagen den 14 januari 1972 om ändring av 66 § folkskollagen (FFS 11/72).

Med hänvisning till det anförda får landskapsstyrelsen vördsamt förelägga Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av landskapslagen om folkskolväsendet i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut upphäves i landskapslagen den 16 oktober 1958 om folkskolväsendet i landskapet Åland (23/58) 4 § 2 mom., ändras 4 § 1 och 3 mom., 61 § 1 och 2 mom., 76 § och 82 § 2 mom., av dessa lagrum sådana 61 § 1 och 2 mom. lyder i lag den 4 april 1968 (17/68) och sådant 82 § 2 mom. lyder i lag den 15 april 1966 (6/66) samt fogas till 57 § ett nytt 2 mom., till 61 § ett nytt 4 mom. och till 70 § ett nytt 4 mom. såsom följer:

4 §.

Folkskolans läsår omfattar etthundranittio arbetsdagar. Elevernas skolarbete begynner den dag i augusti som landskapsstyrelsen bestämmer och avslutas den sista vardagen i maj, såvida icke landskapsstyrelsen av särskild orsak annorlunda bestämmer.

På särskilda skäl må avvikelser ske från stadgandena i 1 mom. i enlighet med vad därom i landskapsförordning stadgas. Av de i 1 mom. avsedda arbetsdagarna får två dagar per läsår under tre på varandra följande läsår användas till sådan vidareutbildning av lärare som

föranledes av inrättande av i landskapslagen den 2 juli 1970 om grunderna för skolväsendet (28/70) avsett kommunalt skolväsen i enlighet med vad landskapsstyrelsen därom bestämmer.

57 §.

Då kommun inrättar i landskapslagen den 2 juli 1970 om grunderna för skolväsendet (28/70) avsedd grundskola, överföres utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat, vid folkskolväsendet anställd kompetent timlärare, vilken haft anställningen såsom huvudsyssla, om han så önskar, såvitt möjligt till anställning vid grundskolan.

61 §.

Lärare, vars tjänst indragits, skall förflyttas till annan för honom lämplig lärartjänst inom folkskolväsendet eller grundskolan eller ock uppföras på indragningsstat i enlighet med vad därom är särskilt stadgat. Är sådan tjänst icke ledig i samma kommun, må landskapsstyrelsen förflytta honom till motsvarande tjänst annorstädes. Landskapsstyrelsen må även med vederbörande lärares samtycke och i enlighet med vad genom landskapsförordning stadgas förflytta honom till lärartjänst inom folkskolväsendet eller grundskolan i annan kommun inom landskapet, även om motsvarande tjänst i den egna kommunen är ledig.

Har på indragningsstat uppförd lärare icke kunnat förflyttas till för honom lämplig lärartjänst, må landskapsstyrelsen med hans samtycke förordna honom att interimistiskt eller såsom vikarie handha tjänst inom folkskolväsendet eller grundskolan, utan hinder av att han icke uppfyller kompetensvillkoren för tjänsten.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat om lärare, gäller i tillämpliga delar elevhemsföreståndare vars tjänst indragits.

70 §.

Anskaffas för skola fabrikstillverkad, flyttbar byggnad, har kommun rätt att i stället för understöd, som avses i 1 och 2 mom., årligen erhålla motsvarande understöd för byggnadens årliga värdeminskning, vilken beräknas enligt av landskapsstyrelsen fastställda grunder på beloppet av de enligt normalprisen begränsade byggnadskostnaderna, samt i stället för amorteringslån, som avses i 1 mom., fyra procents årlig räntegottgörelse, beräknad på det lånebelopp som kommun eljest vore berättigad att erhålla enligt 1 mom. Finansiering med landskapsmedel beviljas dock icke för den tid under vilken

byggnaden icke är i skolans bruk, ej heller efter den tidpunkt då byggnadens anskaffningskostnader bör anses vara till fullo amorterade. Vad i 82 § är stadgat om återbetalning av landskapsunderstöd skall icke äga tillämpning på byggnad, vars finansiering ordnats på sätt som stadgas i detta moment.

76 §.

Fattig eller glest befolkad landskommun tilldelas extra landskapsunderstöd för folkskolväsendets årliga driftsutgifter, försåvitt bördan av folkskolkostnaderna annars skulle bli oskäligt tung. Landskapsstyrelsen fastställer årligen grunderna för beviljande av extra understöd.

82 §.

Vad i 1 mom. är stadgat om återbetalning av landskaps- eller statsunderstöd må icke tillämpas i fråga om folkskolbyggnad, som av orsaker, vilka icke äro beroende av kommunen, ej kan användas för folkskolans ändamål, såframt byggnaden, utan att äganderätten till densamma överlåtes eller dess underhåll försummas, med landskapsstyrelsens samtycke användes för undervisningsväsendet eller bildningssträvanden, för ungdoms-, socialvårds-, folkhälsa-, turist-, idrotts- eller exkursionsverksamhet eller för annat till kommunens verksamhetsområde hörande ändamål eller ock för industriell eller annan företagsverksamhet. Lag samma vare, om ovan avsedd skolbyggnad på grund av dess dåliga skick med landskapsstyrelsens samtycke rives. Ej heller får amorteringslån, beviljat av landskapsstyrelsen för anskaffning eller grundförbättring av skolbyggnad, uppsägas på grund av att byggnaden användes på i detta moment åsyftat sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1973, dock så att 76 § tillämpas första gången vid beviljande av extra understöd för utgifter under år 1972.

Mariehamn, den 8 maj 1972.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Alarik Häggblom
Alarik Häggblom

Lagberedningssekreterare

Ulf Andersson
Ulf Andersson.